

ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Εγώ, εμείς και η Ευρώπη

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΕΙΡΗΝΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΗΣ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΘΡΑΚΗ ΝΗΜΕΙΑ ΛΙΜΑΝΙΑ ΔΡΟΜΟΙ

ΕΙ
ΓΑ
ΥΝ
ΕΥ
ΠΟ
ΕΙ
ΑΛ
ΣΕ
ΑΙ
ΓΟ
ΜΟ
ΗΙ
ΩΣ
.ΣΙ
ΥΝ
ΕΥ
ΠΟ
ΕΙ
ΑΛ
ΣΕ
ΑΙ
ΓΟ
ΜΟ
ΗΙ
ΩΣ
.ΣΙ
ΥΝ

Εγώ, εμείς και η Ευρώπη

Βοηθητικό υλικό για τους εκπαιδευτικούς

Νίκη Αναγνώστου – Μαρίζα Ντεκάστρο

Επικαιροποίηση υλικού

Επιστημονική επιμέλεια: Μαρίζα Ντεκάστρο
Γλωσσική επιμέλεια - Διορθώσεις: Γιάννης Γαλανόπουλος
Σελιδοποίηση: Ρασέλ Μπαλέστρα

Εγώ, εμείς και η Ευρώπη

Βοηθητικό υλικό για τους εκπαιδευτικούς*

Εισαγωγή

Σκοπός των δραστηριοτήτων που αφορούν την ευρωπαϊκή αγωγή του πολίτη είναι η καλλιέργεια της ευρωπαϊκής ταυτότητας, η διαμόρφωση δημοκρατικών μοντέλων κοινωνικής συμπεριφοράς, η ανάπτυξη της ανεξαρτησίας, της υπευθυνότητας και της αυτοεκτίμησης των νέων, μέσα από ένα πλέγμα γνώσεων και δεξιοτήτων που θα τους δώσουν τα απαραίτητα εφόδια να συμμετέχουν μελλοντικά ως ενεργοί πολίτες της χώρας τους στην ευρωπαϊκή κοινωνία.

Ειδικότερα, στόχος είναι η εξοικείωση και η κατανόηση της ευρωπαϊκής πραγματικότητας, η οποία είναι αρκετά πολύπλοκη, καθώς η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν αποτελεί απλώς ένα νέο θεσμικό μόρφωμα αλλά ένα ιδιαίτερο πολυπολιτισμικό σύμπλεγμα. Το σύμπλεγμα αυτό περιλαμβάνει ένα θεσμικό πλαίσιο με συγκεκριμένες πολιτικές και έναν γεωγραφικό χώρο συνεχώς διευρυνόμενο, με διαφοροποιημένη κουλτούρα και ιστορία, όπου οφείλουν να συνυπάρχουν τα κοινά στοιχεία πολιτισμού μαζί με τα επιμέρους και συχνά διαφορετικά στοιχεία πολιτισμού των κρατών της Ένωσης, σε συνεχή και δημιουργική αλληλεπίδραση. Η ευρωπαϊκή πραγματικότητα, με άλλα λόγια, απέχει πολύ από το να είναι στατική, αφού, επιπλέον, καθημερινά την επηρεάζουν νέα δεδομένα από το παγκόσμιο γίγνεσθαι και απαιτεί ενημερωμένους πολίτες πρόθυμους να συμμετάσχουν περισσότερο ενεργά στη δημοκρατική διαδικασία λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα. Η δε ενεργός συμμετοχή του Ευρωπαίου πολίτη στα κοινά μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο σε ένα περιβάλλον που υπερβαίνει τη στενά εθνική προοπτική.

Σημαντική συνιστώσα στην ανάπτυξη του αισθήματος του ανήκειν στην ΕΕ είναι η ανάδειξη των κοινών αξιών, η ιστορία και ο πολιτισμός της Ευρώπης και η γνώση των κοινωνικών και πολιτικών εννοιών και δομών της.

* Το βοηθητικό υλικό παρουσιάζει συνοπτικά την ιστορία, τους θεσμούς και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να ανατρέξει σ' αυτό ώστε να τεκμηριώσει, να διευρύνει ή να διευκρινίσει θέματα που προκύπτουν από το βιβλίο του μαθητή. Τα κεφάλαια σε παρένθεση αναφέρονται στο βιβλίο του μαθητή.

Η γλωσσική πολυμορφία της Ευρώπης

[Κεφάλαιο 1]

Η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται στην αρχή της «ενότητας μέσα από την πολυμορφία»: πολυμορφία στον πολιτισμό, τα ήθη και τις πεποιθήσεις, και τις γλώσσες. Αυτή ακριβώς η πολυμορφία καθιστά την Ευρωπαϊκή Ένωση αυτό που είναι: όχι ένα «χωνευτήρι» όπου οι διαφορές συνθλίβονται αλλά έναν χώρο όπου η διαφορά μπορεί να αξιοποιηθεί ως πηγή πλούτου.

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεμελιώνει τη γλωσσική πολυμορφία, παράλληλα με τον σεβασμό του ατόμου, το άνοιγμα προς άλλες πολιτισμικές συνήθειες, την ανοχή και την αποδοχή των άλλων.

Η γλωσσική πολυμορφία είναι ένας από τους ακρογωνιαίους λίθους της ΕΕ.

Το άρθρο 21 του Ευρωπαϊκού Χάρτη (2000) απαγορεύει, μεταξύ άλλων, τις διακρίσεις με βάση τη γλώσσα και το άρθρο 22 ορίζει ότι η Ένωση υποχρεούται να σέβεται τη γλωσσική πολυμορφία.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αναγνωρίζοντας τη σημασία της ειδικής πολιτικής της στον τομέα των γλωσσών, έχει διορίσει έναν ανώτατο λειτουργό για την προάσπιση του ζητήματος σε ανώτατο επίπεδο. Από την 1η Ιανουαρίου 2007 η πολυγλωσσία αποτελεί ξεχωριστό χαρτοφυλάκιο, γεγονός που αντικατοπτρίζει την πολιτική της διάσταση στην ΕΕ, δεδομένης της σημασίας της για την αρχική εκπαίδευση, τη διά βίου μάθηση, την οικονομική ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση, τη δικαιοσύνη, την ελευθερία και την ασφάλεια.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει 27 κράτη-μέλη και 23 επίσημες γλώσσες.

Κάθε κράτος-μέλος, όταν προσχωρεί στην Ένωση, ορίζει ποια γλώσσα ή ποιες γλώσσες επιθυμεί να δηλώσει ως επίσημες γλώσσες της ΕΕ.

Έτσι, η Ευρωπαϊκή Ένωση χρησιμοποιεί τις γλώσσες που έχουν επιλέξει οι εθνικές κυβερνήσεις των πολιτών της, και όχι μία και μόνο γλώσσα ή ορισμένες γλώσσες της δικής της επιλογής, τις οποίες πολλοί πολίτες της ΕΕ ενδεχομένως δεν καταλαβαίνουν.

Οι 23 επίσημες γλώσσες της ΕΕ και οι συντομογραφίες τους είναι οι εξής:

български (Bălgarski)	BG	βουλγαρικά
Čeština	CS	τσεχικά
Dansk	DA	δανικά
Deutsch	DE	γερμανικά
Eesti	ET	εσθονικά
Elinika	EL	ελληνικά
English	EN	αγγλικά
Español	ES	ισπανικά
Français	FR	γαλλικά
Gaeilge	GA	ιρλανδικά
Italiano	IT	ιταλικά
Latviesu valoda	LV	λετονικά
Lietuviu kalba	LT	λιθουανικά
Magyar	HU	ουγγρικά
Malti	MT	μαλτέζικα
Nederlands	NL	ολλανδικά
Polski	PL	πολωνικά
Português	PT	πορτογαλικά
Română	RO	ρουμανικά
Slovenčina	SK	σλοβακικά
Slovenščina	SL	σλοβενικά
Suomi	FI	φινλανδικά
Svenska	SV	σουηδικά

Η ΕΕ θεωρεί τη χρήση των γλωσσών των πολιτών της ως παράγοντα μεγαλύτερης διαφάνειας, νομιμότητας και αποτελεσματικότητας.

Ωστόσο, η αρχή αυτή εφαρμόζεται όχι μόνο στις 23 επίσημες γλώσσες της Ένωσης αλλά και στις πολυάριθμες περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες που ομιλούνται από τμήματα του πληθυσμού της ΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, με πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, που εξέδωσε μια σειρά από ψηφίσματα για το θέμα αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση ενήργησε έτσι ώστε να προστατέψει και να προωθήσει τις περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες της Ευρώπης.

Αυτή η πολυγλωσσική δομή είναι μοναδική στον κόσμο για τους παρακάτω λόγους:

α. Ο καθένας στην Ένωση δικαιούται να ενθαρρύνεται να συμμετέχει στην οικοδόμησή της και θα πρέπει να είναι σε θέση να το πράττει στη γλώσσα του.

β. Η Ένωση θεσπίζει νόμους άμεσα δεσμευτικούς για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της, και για λόγους δικαιοσύνης οι νόμοι θα πρέπει να υπάρχουν και τα δικαστήρια να τους εφαρμόζουν σε γλώσσα που κατανοούν οι πολίτες.

γ. Η υποστήριξη και η ενίσχυση της πολυγλωσσίας επιτρέπει την πληροφόρηση και την επικοινωνία μεταξύ των πολιτών και της ΕΕ.

Το πολυγλωσσικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στηρίζεται σε επαγγελματίες γλωσσομαθείς.

Η μετάφραση και η διερμηνεία στις 23 επίσημες γλώσσες δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες όλων των κρατών-μελών να διαβάζουν και να κατανοούν τους νόμους στους οποίους υπόκεινται. Επιπλέον, επιτρέπει στους δημοκρατικά εκλεγμένους αντιπροσώπους τους να προασπίζουν τα συμφέροντα και τις ιδέες τους χωρίς να προσκρούουν στο εμπόδιο της γλώσσας. Υπάρχουν μεταφραστικές υπηρεσίες που παράγουν γλωσσικές εκδοχές γραπτού υλικού για τα διάφορα θεσμικά και λοιπά όργανα της ΕΕ. Καθεμία συμβάλλει με τον τρόπο της στην ενδυνάμωση της διαφάνειας, της νομιμότητας και της αποτελεσματικότητας της Ένωσης.

Πηγές

- <http://europa.eu>

- http://europa.eu/intex_el.htm

- <http://europa.eu/languages/el/home>

- <http://europa.eu/languages/el/chapter/5>

- http://ec.europa.eu/education/policies/lang/languages/index_el.html

- *Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης*

- *Έκθεση* σχετική με συστάσεις στην Επιτροπή για τις περιφερειακές και λιγότερο διαδεδομένες ευρωπαϊκές γλώσσες – τις γλώσσες των μειονοτήτων στην ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη τη διεύρυνση και την πολιτιστική πολυμορφία (2003/2057[INI])

Επιτροπή Πολιτισμού, Νεότητας, Παιδείας, Μέσων Ενημέρωσης και Αθλητισμού

- *Οδηγός του πολίτη για την προάσπιση των δικαιωμάτων του*, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα, Αθήνα 2004

Η Ευρωπαϊκή Ένωση

[Κεφάλαιο 2]

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) είναι μια οικογένεια ευρωπαϊκών, δημοκρατικών χωρών, οι οποίες έχουν δεσμευτεί να συνεργάζονται για την ειρήνη και την ευημερία.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι ομοσπονδία, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες, ούτε είναι απλώς ένας οργανισμός συνεργασίας μεταξύ κυβερνήσεων, όπως τα Ηνωμένα Έθνη. Είναι μοναδική στον κόσμο. Οι χώρες που αποτελούν την Ένωση (τα κράτη-μέλη της) συνεχίζουν να είναι ανεξάρτητα, κυρίαρχα έθνη, αλλά συνενώνουν τις εθνικές κυριαρχίες τους προκειμένου να αποκτήσουν ισχύ και παγκόσμια επιρροή, τις οποίες καμία δε θα μπορούσε να έχει από μόνη της.

Ο συγκερασμός αυτός των εθνικών κυριαρχιών σημαίνει πρακτικά ότι τα κράτη-μέλη μεταβιβάζουν ορισμένες από τις εξουσίες λήψης αποφάσεων που διαθέτουν σε κοινά θεσμικά όργανα, τα οποία έχουν συσταθεί από τα ίδια τα κράτη, ούτως ώστε οι αποφάσεις για συγκεκριμένα θέματα κοινού ενδιαφέροντος να μπορούν να λαμβάνονται δημοκρατικά σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Η Ευρώπη είναι μια ήπειρος με πολλές διαφορετικές παραδόσεις και γλώσσες, αλλά και με κοινές αξίες, όπως η δημοκρατία, η ελευθερία και η κοινωνική δικαιοσύνη. Η ΕΕ προασπίζει τις αξίες αυτές. Προωθεί τη συνεργασία μεταξύ των λαών της Ευρώπης επιδιώκοντας την ενότητα, ενώ συγχρόνως διαφυλάσσει την πολυμορφία και διασφαλίζει ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται με γνώμονα το συμφέρον των πολιτών.

Αρχική αποστολή της συνεργασίας των έξι κρατών που ίδρυσαν την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), η οποία μετονομάστηκε σε Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), ήταν η δημιουργία μιας κοινής αγοράς, στόχος που έχει σε μεγάλο βαθμό επιτευχθεί χάρη στην ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων και στην πολιτική της ΕΕ για τη διασφάλιση θεμιτού ανταγωνισμού μεταξύ των επιχειρήσεων και την προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών.

Όμως, για να μπορέσουν όλοι οι τομείς της οικονομίας και όλες οι περιφέρειες της Ευρώπης να επωφεληθούν από αυτά τα επιτεύγματα, πρέπει να στηρίζονται από διαρθρωτικές πολιτικές, που χρηματοδοτούνται και συνεχίζονται με τη δέσμευση και την αποφασιστικότητα της ίδιας της ΕΕ. Οι πολιτικοί ηγέτες της Ευρώπης αντιλήφθηκαν έγκαιρα ότι η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη σημαίνει ανάληψη δράσης για την ενίσχυση της οικονομικής

και κοινωνικής συνοχής· με άλλα λόγια, μείωση του χάσματος ανάμεσα στις πλουσιότερες και τις φτωχότερες περιφέρειες. Στην πράξη, αυτό είχε ως αποτέλεσμα τη θέσπιση περιφερειακών και κοινωνικών πολιτικών, οι οποίες αποκτούσαν όλο και μεγαλύτερη βαρύτητα ύστερα από κάθε διαδοχική διεύρυνση της ΕΕ.

Οι πολιτικές αυτές περιλαμβάνουν τόσο τη χρηματοδότηση διαφόρων δράσεων για την εξάλειψη των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων όσο και νομοθετικές ρυθμίσεις που διασφαλίζουν τα δικαιώματα των Ευρωπαίων πολιτών.

Ύστερα από 50 χρόνια ευρωπαϊκής συνεργασίας, πολλά είναι τα χειροπιαστά οφέλη που έχουν αποκομίσει οι Ευρωπαίοι, όπως, π.χ., να ταξιδεύουν ευκολότερα στις περισσότερες χώρες της ΕΕ χωρίς διαβατήριο και να πραγματοποιούν ευκολότερα διασυνοριακές οικονομικές συναλλαγές χάρη στο ενιαίο νόμισμα, το ευρώ. Εκατομμύρια νέων Ευρωπαίων είχαν την ευκαιρία να σπουδάσουν και να ζήσουν σε μια άλλη χώρα της ΕΕ χάρη στα κοινοτικά προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών.

Πηγές

- <http://europa.eu>
- http://europa.eu/intex_el.htm
- http://europa.eu/abc/panorama/intex_el/htm
- «Μικρά» νέα της Ευρώπης, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Γραφείο για την Ελλάδα
- Pascal Fontaine, *Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα. Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαϊκή Ένωση, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο 2006*

Ιστορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[Κεφάλαιο 3]

Οι ιστορικές ρίζες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανάγονται στον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο. Η ιδέα για την Ένωση γεννήθηκε από την απόφαση των Ευρωπαίων να αποτρέψουν οπωσδήποτε την επανάληψη ενός παρόμοιου αιματηρού και καταστροφικού πολέμου. Ωστόσο, η ιδέα μιας ενωμένης Ευρώπης απασχολούσε από παλιότερα φιλοσόφους και οραματιστές, όπως τον Γάλλο συγγραφέα Βίκτορα Ουγκώ, ο οποίος οραματιζόταν τις ειρηνικές «Ευρωπαϊκές Ηνωμένες Πολιτείες» εμπνεόμενες από ανθρωπιστικά ιδεώδη.

Λίγο μετά το τέλος του πολέμου, η Ευρώπη διχοτομείται σε Ανατολή και Δύση, καθώς αρχίζει ο Ψυχρός Πόλεμος, που θα διαρκέσει 40 χρόνια. Το 1949 τα έθνη της δυτικής Ευρώπης ιδρύουν το Συμβούλιο της Ευρώπης, που είναι το πρώτο βήμα για τη συνεργασία μεταξύ τους, όμως έξι χώρες προχωρούν περισσότερο.

Στις 9 Μαΐου 1950 ο Robert Schuman, υπουργός Εξωτερικών της Γαλλίας, με βάση τις ιδέες ενός μεγάλου ευρωπαϊστή, του Ζαν Μονέ, πρότεινε τη δημιουργία μιας οργανωμένης Ευρώπης, η οποία αποτελούσε την απαραίτητη προϋπόθεση για τη διατήρηση ειρηνικών σχέσεων μεταξύ των λαών της.

Η πρόταση αυτή, γνωστή ως Δήλωση Schuman, θεωρείται η απαρχή γένεσης της οντότητας που εξελίχθηκε στη σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση, γι' αυτό και η 9η Μαΐου εορτάζεται ως «Ημέρα της Ευρώπης».

Βασιζόμενες στο σχέδιο Schuman, 6 χώρες υπογράφουν μια συνθήκη για να ενοποιήσουν τις βαριές βιομηχανίες τους –άνθρακα και χάλυβα– κάτω από μια κοινή διεύθυνση. Κατ' αυτόν τον τρόπο, καμιά από αυτές τις χώρες δε θα μπορεί πια να φτιάχνει όπλα για να πολεμήσει εναντίον των άλλων, όπως συνέβαινε στο παρελθόν. Το Βέλγιο, η Γαλλία, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, η Ιταλία, οι Κάτω Χώρες (Ολλανδία) και το Λουξεμβούργο υπογράφουν τη Συνθήκη των Παρισίων περί της ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) του 1951.

Χάρη στην επιτυχία της Συνθήκης Άνθρακα και Χάλυβα, οι ίδιες χώρες αποφάσισαν στη συνέχεια να οικοδομήσουν μια Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ) που θα είχε ως βάση μια κοινή αγορά και θα κάλυπτε ένα μεγάλο φάσμα αγαθών και υπηρεσιών. Υπογράφουν το 1957 τις Συνθήκες της Ρώμης, για τη δημιουργία Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ), και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ ή Ευρατόμ). Πρόσωπα, εμπορεύματα και υπηρεσίες θα μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα μεταξύ των κρατών-μελών. Στις 30 Ιουλίου του 1965 εγκαινιάζεται η «Κοινή Γεωργική Πολιτική» (ΚΓΠ) της ΕΕ, χάρη στην οποία τα κράτη-μέλη ελέγχουν από κοινού την παραγωγή των τροφίμων, ενώ οι δασμοί μεταξύ των 6 χωρών καταργούνται πλήρως την 1η Ιουλίου 1968.

Οι παραπάνω ιδρυτικές συνθήκες τροποποιήθηκαν στη συνέχεια από την Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη (1986), από τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (1992 – Συνθήκη του Μάαστριχτ), από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ (1997) και από τη Συνθήκη της Νίκαιας (2001).

Η επιτυχία των 6 κρατών ώθησε τη Δανία, την Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο να ενταχθούν στις Κοινότητες. Αυτή η πρώτη διεύρυνση, με την οποία τα μέλη της Κοινότητας αυξήθηκαν σε 9 το 1973, πραγματοποιήθηκε ταυτόχρονα με τη διεύρυνση των αρμοδιοτήτων της Κοινότητας, με τη θέσπιση νέων κοινωνικών, περιβαλλοντικών και περιφερειακών πολιτικών και με τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) το 1975.

Η Ελλάδα έγινε μέλος της Ένωσης το 1981.

Παρ' όλο το κλίμα του «ευρωσκεπτικισμού» που προκλήθηκε από την παγκόσμια οικονομική ύφεση στις αρχές του '80, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με πρόεδρο τον Ζακ Ντελόρ, δημοσίευσε μια «Λευκή Βίβλο» που περιείχε χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1993. Αυτή η ημερομηνία ορόσημο και οι νομοθετικές διατάξεις, που έδωσαν συγκεκριμένο περιεχόμενο σε έναν τόσο φιλόδοξο στόχο, ορίστηκαν στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη, που υπογράφηκε τον Φεβρουάριο του 1986 και τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1987.

Ωστόσο, η πολιτική διάρθρωση της Ευρώπης άλλαξε ριζικά με την πτώση του τείχους του Βερολίνου το 1989. Το γεγονός αυτό οδήγησε στην επανένωση της Γερμανίας στις 3 Οκτωβρίου 1990, στην πτώση των σοσιαλιστικών καθεστώτων, καθώς και στη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης (τον Δεκέμβριο του 1991).

Μαζί με τις γεωπολιτικές αλλαγές της Ευρώπης άλλαζαν και οι ευρωπαϊκές Κοινότητες. Τα κράτη-μέλη διαπραγματεύονταν μια νέα συνθήκη, η οποία εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (δηλαδή τους προέδρους ή πρωθυπουργούς των χωρών) στο Μάαστριχτ τον Δεκέμβριο του 1991. Αυτή η «Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση» τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993. Η ΕΟΚ μετονομάστηκε σε «Ευρωπαϊκή Κοινότητα» (ΕΚ). Επιπλέον, προσθέτοντας νέους τομείς διακυβερνητικής συνεργασίας στο υφιστάμενο κοινοτικό σύστημα, η Συνθήκη δημιούργησε την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Καθόρισε, επίσης, νέους φιλόδοξους στόχους για τα κράτη-μέλη: ευρωπαϊκή ιθαγένεια, νέες κοινές πολιτικές, περιλαμβανομένης της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ), καθώς και εσωτερική ασφάλεια και νομισματική ένωση μέχρι το 1999. Ο τελευταίος στόχος επιτεύχθηκε με την κυκλοφορία του ευρώ σε 12 χώρες, οι οποίες αντικατέστησαν το εθνικό τους νόμισμα με το ενιαίο ευρωπαϊκό.

Στο μεταξύ, τρεις ακόμα χώρες, η Αυστρία, η Φινλανδία και η Σουηδία, προσχώρησαν στην ΕΕ την 1η Ιανουαρίου 1995.

Αμέσως μετά τη διεύρυνσή της, η Ευρωπαϊκή Ένωση, με 15 πλέον κράτη-μέλη, εισήλθε σε διαδικασία μιας νέας και άνευ προηγουμένου μεγάλης διεύρυνσης με άλλες 12 υποψήφιες χώρες. Οι πρώην «λαϊκές δημοκρατίες» του σοβιετικού συνασπισμού (η Βουλγαρία, η Ουγγαρία, η Πολωνία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Ρουμανία και η Σλοβακία), τα τρία κράτη της Βαλτικής που δημιουργήθηκαν με τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης (η Εσθονία, η Λετονία και η Λιθουανία), μία από τις δημοκρατίες της πρώην Γιουγκοσλαβίας (η Σλοβενία) και δύο χώρες της Μεσογείου (Κύπρος και Μάλτα) χτύπησαν την πόρτα της ΕΕ στα μέσα της δεκαετίας του '90.

Οι διαπραγματεύσεις προσχώρησης άρχισαν στο Λουξεμβούργο τον Δεκέμβριο του 1997 και στο Ελσίνκι τον Δεκέμβριο του 1999 με τις 12 υποψήφιες χώρες. Στις 13 Δεκεμβρίου 2002 ολοκληρώθηκαν στην Κοπεγχάγη οι διαπραγματεύσεις με τις 10 από αυτές τις χώρες, οι οποίες προσχώρησαν στην ΕΕ τον Μάιο του 2004. Το 2007 προσχώρησαν ακόμα δύο χώρες: η Βουλγαρία και η Ρουμανία, ενώ εκκρεμεί η ένταξη της Τουρκίας και της Κροατίας.

Ωστόσο, με την είσοδο του 21ου αιώνα, η Ευρώπη βρίσκεται μπροστά σε νέες προκλήσεις, οικονομικές και κοινωνικές, τις οποίες οφείλει να αντιμετωπίσει σε ένα παγκόσμιο πλέον πλαίσιο. Σ' αυτή την κατεύθυνση, στη συνεδρίασή του στη Λισαβόνα τον Μάρτιο του 2000 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε μια συνολική στρατηγική για τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας της ΕΕ που θα της επιτρέψει να ανταγωνίζεται στην παγκόσμια αγορά τους άλλους βασικούς συντελεστές, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και οι νέες βιομηχανικές χώρες. Η «στρατηγική της Λισαβόνας» περιλαμβάνει το άνοιγμα όλων των τομέων της οικονομίας στον ανταγωνισμό, την ενθάρρυνση της καινοτομίας και των επιχειρηματικών επενδύσεων και τον εκσυγχρονισμό των εκπαιδευτικών συστημάτων της Ευρώπης για την αντιμετώπιση των αναγκών της κοινωνίας της πληροφορίας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί, λοιπόν, την καλύτερη απάντηση των Ευρωπαίων στην τεράστια πρόκληση της παγκοσμιοποίησης. Αποτελεί, κυρίως, την καλύτερη πολιτική «ασφάλειας» για ένα ελεύθερο και ειρηνικό μέλλον.

Σήμερα, η Ε.Ε. αποτελείται από 27 χώρες με πληθυσμό 490 εκατομμύρια και ασχολείται με ευρύ φάσμα θεμάτων άμεσου ενδιαφέροντος για την καθημερινή ζωή.

Μια διαδικασία ευρωπαϊκής οικοδόμησης για περισσότερο από μισό αιώνα σημάδεψε βαθιά την ιστορία της ηπείρου και τη νοοτροπία των κατοίκων της. Η ολοκλήρωση διαδέχθηκε μια παλιά έχθρα μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών.

Πηγές

- <http://europa.eu>
- http://europa.eu/intex_el.htm
- http://europa.eu/abc/history/index_el.htm
- Pascal Fontaine, *Η Ευρώπη σε 12 μαθήματα. Ευρωπαϊκή Ένωση, Ευρωπαϊκή Ένωση, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο 2006*

[Κεφάλαια 4, 10, 11, 12]

Τα παραπάνω κεφάλαια προσφέρονται για λεξιλογικές ασκήσεις, αναζήτηση στο λεξικό, ερμηνεία, εκφράσεις, παραγωγή λέξεων κ.ά.

Βασικά δικαιώματα των Ευρωπαίων πολιτών

[Κεφάλαιο 5]

Η Ευρώπη υπήρξε ανέκαθεν χώρος υποδοχής ανθρώπων από διαφορετικές χώρες και πολιτισμούς. Η μετανάστευση τόσο από κράτη της ηπείρου όσο και από τρίτες χώρες και η πολυπολιτισμικότητα υπήρξαν κινητήριοι μοχλός πολιτιστικής και οικονομικής ανάπτυξης των ευρωπαϊκών χωρών. Η ελεύθερη διακίνηση των πολιτών της ΕΕ, και άρα και του πολιτισμού που φέρουν από τον τόπο καταγωγής τους, αποτελεί συστατικό στοιχείο της οικοδόμησης της ΕΕ, αφού προβλέπεται από το άρθρο 3 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και είναι ένα από τα βασικά δικαιώματα του Ευρωπαίου πολίτη.

Κάθε πρόσωπο που έχει την υπηκοότητα κράτους-μέλους της ΕΕ αποκτά αυτοδικαίως την ευρωπαϊκή ιθαγένεια, η οποία δεν αντικαθιστά την εθνική αλλά προστίθεται σ' αυτήν. Η ευρωπαϊκή ιθαγένεια κατοχυρώνει την ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή σε όλη την ΕΕ, το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές και στις ευρωπαϊκές εκλογές στο κράτος-μέλος διαμονής, το δικαίωμα αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το δικαίωμα προσφυγής στον Ευρωπαϊό διαμεσολαβητή.

Ειδικότερα, οι πολίτες της ΕΕ έχουν δικαίωμα:

- Να πηγαίνουν σε οποιαδήποτε χώρα της ΕΕ χωρίς ιδιαίτερες διατυπώσεις. Τα μέλη της οικογένειάς τους, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους, έχουν το δικαίωμα να τους συνοδεύουν.
- Στην άμεση ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, όταν ταξιδεύουν

στο εσωτερικό της ΕΕ, για τις περιπτώσεις ξαφνικής ασθένειας ή ατυχήματος.

- Στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών που προορίζονται για προσωπική τους χρήση, υπό τους ίδιους φορολογικούς όρους που ισχύουν για τους πολίτες της χώρας την οποία επισκέπτονται, και στη μεταφορά αυτών στη χώρα κατοικίας τους.
- Να διαμένουν και να εγκαθίστανται οι ίδιοι και οι οικογένειές τους σε οποιαδήποτε χώρα της ΕΕ. Συγκεκριμένα, για περίοδο έως 3 μήνες αρκεί η ταυτότητα ή το διαβατήριό τους· για περιόδους όμως μεγαλύτερες των 3 μηνών έχουν το δικαίωμα να εγκατασταθούν σε άλλη χώρα της ΕΕ εάν:
 - Είναι εργαζόμενοι ή αυτοαπασχολούμενοι στη χώρα υποδοχής.
 - Έχουν εγγραφεί σε ιδιωτικό ή δημόσιο ίδρυμα με κύριο σκοπό την παρακολούθηση ενός κύκλου σπουδών, όπου συμπεριλαμβάνεται η επαγγελματική κατάρτιση. Το πανεπιστήμιο ή το κολέγιο της χώρας της ΕΕ όπου επιθυμούν να σπουδάσουν είναι υποχρεωμένο να τους δεχτεί με τους ίδιους όρους που δέχεται τους πολίτες της χώρας του.
 - Έχουν επαρκείς πόρους για τους ίδιους και για τα μέλη της οικογένειάς τους και διαθέτουν ασφάλιση ασθένειας η οποία καλύπτει όλους τους κινδύνους στη χώρα υποδοχής.
- Στην εργασία (είτε ως αυτοαπασχολούμενοι είτε ως μισθωτοί) και στη συνταξιοδότηση σε οποιαδήποτε χώρα της ΕΕ. Ειδικότερα:
 - Ισχύουν οι ίδιες συνθήκες εργασίας και ίσες ευκαιρίες απασχόλησης (για άνδρες και γυναίκες) με τους πολίτες της χώρας στην οποία εργάζονται όσον αφορά τις αμοιβές, την απόλυση και την επαναπρόσληψη, καθώς και τα μέτρα για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία.
 - Μπορούν να κάνουν αίτηση για οποιαδήποτε θέση εργασίας που προκηρύσσεται σε οποιοδήποτε σημείο της ΕΕ (εκτός από ορισμένους περιορισμούς που αφορούν συγκεκριμένους τομείς).

Επίσης, έχουν το δικαίωμα:

- εκλέγειν και εκλέγεσθαι στη χώρα υποδοχής, στις δημοτικές (τοπικές) εκλογές και στις ευρωπαϊκές εκλογές, σε ισότιμη βάση με τους πολίτες της χώρας αυτής, και, κυρίως,
- να διεκδικούν την εφαρμογή των νόμων για τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο της ΕΕ όταν συντρέχει λόγος κακής εφαρμογής της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Πηγές

- <http://europa.eu>
- http://europa.eu/intex_el.htm
- http://eu.europa.eu/youreurope/intex_el.html
- <http://eu.europa.eu/youreurope/nav/el/citizens/intex.html>
- *Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο*, Γενική Διεύθυνση Πληροφόρησης και Δημοσίων Σχέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Νοέμβριος 2004
- *Οδηγός του πολίτη για την προάσπιση των δικαιωμάτων*, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα, Αθήνα 2004

Ευρώ, το ενιαίο νόμισμα

[Κεφάλαιο 6]

Το ευρώ παρέχει τα εξής πλεονεκτήματα σε ιδιώτες και σε επιχειρήσεις:

- Εξοικονόμηση χρημάτων, εφόσον δεν υποχρεούνται να προμηθεύονται συνάλλαγμα όταν ταξιδεύουν ή συναλλάσσονται στο εσωτερικό της ζώνης του ευρώ.
- Σύγκριση των τιμών, γεγονός που προωθεί τον ανταγωνισμό.
- Μείωση των συναλλαγματικών κινδύνων στις συναλλαγές με τις υπόλοιπες χώρες, οι οποίες δέχονται με μεγαλύτερη ευκολία τιμολόγια σε ευρώ.

17 από τα 27 κράτη-μέλη, η Αυστρία, το Βέλγιο, η Φινλανδία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Ιταλία, το Λουξεμβούργο, οι Κάτω Χώρες (Ολλανδία), η Πορτογαλία, η Σλοβενία, η Ισπανία, η Μάλτα η Κύπρος, η Σλοβακία και η Εσθονία υιοθέτησαν το ενιαίο νόμισμα, πραγματοποιώντας έτσι ακόμα ένα βήμα προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Η Δανία και το Ηνωμένο Βασίλειο επέλεξαν να μην υιοθετήσουν το ευρώ επί του παρόντος, ενώ η Βουλγαρία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Ουγγαρία, η Λετονία, η Λιθουανία, η Πολωνία, η Ρουμανία, η Σλοβακία και η Σουηδία δεν έχουν θέσει κάποια προθεσμία για την υιοθέτησή του.

Το ευρώ κυκλοφορεί σε χαρτονομίσματα (τραπεζογραμμάρια) και κέρματα, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε όλες τις χώρες όπου το ευρώ γίνεται δεκτό.

Υπάρχει ένας ενιαίος τύπος για το κάθε χαρτονόμισμα, ενώ τα κέρματα φέρουν κοινή απεικόνιση στη μία τους όψη και εθνικά σύμβολα κάθε κράτους-μέλους στην άλλη.

Τραπεζογραμμάρια ευρώ

Σχεδιάστηκαν από τον Robert Kalina, της Κεντρικής Τράπεζας της Αυστρίας (Oesterreichische Nationalbank), ο οποίος ήταν ο νικητής του πανευρωπαϊκού διαγωνισμού σχεδίου που έγινε το 1996. Η σειρά των τραπεζογραμμάτων ευρώ αποτελείται από επτά διαφορετικές (ονομαστικές) αξίες: 5, 10, 20, 50, 100, 200 και 500 ευρώ.

Σε κάθε τραπεζογραμμάτιο διαφορετικής αξίας ευρώ, το οποίο έχει και διαφορετικό χρώμα, απεικονίζεται ένας ευρωπαϊκός αρχιτεκτονικός ρυθμός:

- κλασικός, για το τραπεζογραμμάτιο των 5 ευρώ, χρώμα γκρι,
- ρωμανικός, για το τραπεζογραμμάτιο των 10 ευρώ, χρώμα κόκκινο,
- γοτθικός, για το τραπεζογραμμάτιο των 20 ευρώ, χρώμα μπλε,
- αναγεννησιακός, για το τραπεζογραμμάτιο των 50 ευρώ, χρώμα πορτοκαλί,
- μπαρόκ και ροκοκό, για το τραπεζογραμμάτιο των 100 ευρώ, χρώμα πράσινο,
- της εποχής του σιδήρου και του γυαλιού, για το τραπεζογραμμάτιο των 200 ευρώ, χρώμα κίτρινο-καφέ,
- της μοντέρνας αρχιτεκτονικής του 20ού αιώνα, για το τραπεζογραμμάτιο των 500 ευρώ, χρώμα μοβ.

Στην μπροστινή όψη των τραπεζογραμμάτων απεικονίζονται παράθυρα και πύλες, που συμβολίζουν το ανοικτό πνεύμα και τη διάθεση για συνεργασία στην Ευρώπη. Τα 12 αστέρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντιπροσωπεύουν τον δυναμισμό και την αρμονία της σύγχρονης Ευρώπης.

Οι γέφυρες στην πίσω όψη συμβολίζουν την επικοινωνία μεταξύ των λαών

της Ευρώπης, καθώς και μεταξύ της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου.

Επίσης αναφέρονται:

- το όνομα του νομίσματος με λατινικά (EURO) και ελληνικά (ΕΥΡΩ) στοιχεία,
- τα αρχικά της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στις πέντε γλωσσικές παραλλαγές (BCE, ECB, EZB, EKT και EKP), που αντιπροσωπεύουν τις 11 –πριν από τη διεύρυνση– επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ),
- το σύμβολο προστασίας των πνευματικών δικαιωμάτων ©,
- η σημαία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα κέρματα ευρώ

Η σειρά των κερμάτων ευρώ αποτελείται από οκτώ διαφορετικές (ονομαστικές) αξίες: 1, 2, 5, 10, 20 και 50 λεπτά, καθώς και 1 και 2 ευρώ.

Τα κέρματα ευρώ έχουν μια κοινή και μια εθνική όψη. Η εθνική όψη υποδηλώνει τη χώρα έκδοσης.

Οι κοινές όψεις των κερμάτων σχεδιάστηκαν από τον Luc Luycx, του Βασιλικού Νομισματοκοπείου του Βελγίου. Σε αυτές απεικονίζονται παραστάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της Ευρώπης και συμβολίζουν την ενότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Στην εθνική όψη των κερμάτων απεικονίζονται παραστάσεις ξεχωριστές για κάθε χώρα, οι οποίες περιβάλλονται από τα 12 αστέρια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Εάν η εθνική όψη ενός κέρματος των 2 ευρώ είναι ασυνήθιστη, πρόκειται πιθανότατα για αναμνηστικό κέρμα.

Πηγές

- <http://europa.eu>
- http://europa.eu/intex_el.htm
- www.ecb.eu/bc/euro/html/index.el.html
- www.ecb.eu/bc/intro/html/index.el.html
- www.ecb.eu/bc/euro/children/html/index.el.html

Σύμβολα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[Κεφάλαιο 7]

Τα σύμβολα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι τέσσερα:

1. Η ευρωπαϊκή σημαία. Η ιστορία της σημαίας ξεκίνησε το 1955, όταν η Ευρωπαϊκή Ένωση υπήρχε μόνο υπό τη μορφή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας του Άνθρακα και του Χάλυβα, στην οποία συμμετείχαν μόνο έξι κράτη-μέλη.

Ο κύκλος των 12 χρυσών αστεριών πάνω σε γαλάζιο φόντο συμβολίζει τα ιδανικά της τελειότητας, της πληρότητας και της ενότητας. Εκφράζει την αλληλεγγύη και την αρμονία μεταξύ των κρατών της Ευρώπης. Ο αριθμός των αστεριών δε σχετίζεται με τον αριθμό των κρατών-μελών.

Ας σημειωθεί ότι σε διάφορους πολιτισμούς ο αριθμός 12 αντιπροσωπεύει συμβολικά την πληρότητα, και βέβαια είναι και ο αριθμός των μηνών του έτους αλλά και των ωρών όπως απεικονίζονται στα ρολόγια.

Από τις αρχές του 1986, αυτή η σημαία είναι το σύμβολο όλων των ευρωπαϊκών οργάνων.

2. Ο ευρωπαϊκός ύμνος. Ο ύμνος αυτός δεν είναι μόνο ο ύμνος της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και της Ευρώπης με την ευρύτερη έννοια. Η μελωδία προέρχεται από την «Ωδή στη χαρά» και είναι μέρος της *Ενάτης Συμφωνίας*, που συνέθεσε το 1823 ο Λούντβιχ Βαν Μπετόβεν.

Το 1972 το Συμβούλιο της Ευρώπης υιοθέτησε την «Ωδή στη χαρά» σαν δικό του ύμνο. Όταν η μουσική αυτή σύνθεση χρησιμοποιείται ως ευρωπαϊκός ύμνος, δεν έχει στίχους και εκφράζει τις ιδέες της ελευθερίας, της ειρήνης και της αλληλεγγύης που ενσαρκώνει η Ευρώπη.

Το 1985 υιοθετήθηκε από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ ως επίσημος ύμνος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν προορίζεται να αντικαταστήσει τους εθνικούς ύμνους των κρατών-μελών αλλά να τιμήσει τις κοινές αξίες και την ενότητα μέσα στην ποικιλομορφία.

3. Η Ημέρα της Ευρώπης, η 9η Μαΐου. Οι ιδέες στις οποίες βασίστηκε η σημερινή Ευρωπαϊκή Ένωση παρουσιάστηκαν για πρώτη φορά στις 9 Μαΐου 1950, σε ομιλία του Γάλλου υπουργού Εξωτερικών Robert Schuman. Στις 9 Μαΐου 1950 ο Robert Schuman πρότεινε τη δημιουργία μιας οργανωμένης Ευρώπης, απαραίτητη προϋπόθεση για τη διατήρηση ειρηνικών σχέσεων μεταξύ των λαών της. Έτσι, η 9η Μαΐου εορτάζεται κάθε χρόνο ως γενέθλια ημέρα της ΕΕ.

Σήμερα, η 9η Μαΐου έχει γίνει ένα ευρωπαϊκό σύμβολο (Ημέρα της Ευρώπης), το οποίο μαζί με τη σημαία, το έμβλημα «Ενωμένη στην πολυμορφία», τον ύμνο και το ενιαίο νόμισμα (ευρώ) εκπροσωπεί την πολιτική οντότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με την Ημέρα της Ευρώπης δίνεται η ευκαιρία για δραστηριότητες και εορτές, κατά τις οποίες οι πολίτες συνηθίζουν στην ιδέα της Ευρώπης και γεφυρώνονται οι αποστάσεις που χωρίζουν τους λαούς της Ένωσης.

4. «Ενωμένη στην πολυμορφία». «Ενωμένη στην πολυμορφία» είναι το έμβλημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Άρχισε να χρησιμοποιείται για πρώτη φορά γύρω στο 2000.

Το έμβλημα σημαίνει ότι, μέσω της ΕΕ, οι Ευρωπαίοι είναι ενωμένοι, εργαζόμενοι από κοινού για την ειρήνη και την ευημερία και ότι οι διαφορετικοί πολιτισμοί, παραδόσεις και γλώσσες αποτελούν θετικό στοιχείο για την ευρωπαϊκή ήπειρο.

Πηγές

- <http://europa.eu>
- http://europa.eu/intex_el.htm
- http://europa.eu/abc/symbols/intex_el.htm

Η Ευρώπη του πολιτισμού

[Κεφάλαιο 8]

Δίνοντας πολιτιστική διάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οι κυβερνήσεις των ευρωπαϊκών κρατών θέλησαν να δημιουργήσουν μια Ευρώπη των λαών. Ανέθεσαν στην Ένωση την αποστολή να ευαισθητοποιήσει τους Ευρωπαίους στην ιστορία και τις κοινές αξίες τους, να τους ενθαρρύνει να γνωρίσουν τα ευρωπαϊκά έργα και την κληρονομιά αλλά με σεβασμό προς τις τοπικές και περιφερειακές πολιτιστικές ιδιαιτερότητες. Συγκεκριμένα, οι κυβερνήσεις θέλησαν να ενθαρρύνουν τις πολιτιστικές ανταλλαγές

μέσα στην Ευρώπη, να δώσουν τη δυνατότητα σε πολίτες, καλλιτέχνες και επαγγελματίες του πολιτισμού να συμμετέχουν σε ευρωπαϊκά σχέδια, να ενισχύσουν τη δημιουργικότητα και να διευκολύνουν την πρόσβαση των περισσότερων στον πολιτισμό.

Η γλώσσα, η λογοτεχνία, το θέατρο, ο χορός, οι εικαστικές τέχνες, η αρχιτεκτονική, η χειροτεχνία, ο κινηματογράφος και οι ραδιοτηλεοπτικές εκπομπές αποτελούν μέρος της πολιτισμικής πολυμορφίας της Ευρώπης. Μολονότι ανήκουν σε μια συγκεκριμένη χώρα ή περιφέρεια, εκπροσωπούν την κοινή πολιτιστική κληρονομιά της Ευρώπης. Ο στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι διττός: να διαφυλάξει και να στηρίξει αυτή την πολυμορφία και να την καταστήσει προσιτή στους άλλους.

Για την επίτευξη του στόχου αυτού η ΕΕ έχει αναλάβει πρωτοβουλίες και εφαρμόζει προγράμματα στήριξης για ορισμένους πολιτιστικούς κλάδους, ενθαρρύνοντάς τους να αξιοποιήσουν τις ευκαιρίες που προσφέρουν η ενιαία αγορά και οι ψηφιακές τεχνολογίες.

Η μεγάλη σημασία που έδωσαν τα ευρωπαϊκά κράτη στον πολιτισμό στο πλαίσιο της Ε.Ε. διατυπώνεται ρητά στο Άρθρο 151 της Συνθήκης για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, σύμφωνα με το οποίο, μεταξύ άλλων:

1. Η Κοινότητα συμβάλλει στην ανάπτυξη του πολιτισμού των κρατών-μελών και σέβεται την εθνική και περιφερειακή πολυμορφία τους, ενώ ταυτόχρονα προβάλλει την κοινή πολιτιστική κληρονομιά.

2. Η δράση της Κοινότητας αποσκοπεί στην ενθάρρυνση της συνεργασίας μεταξύ κρατών-μελών και, αν αυτό είναι αναγκαίο, υποστηρίζει και συμπληρώνει τη δράση τους μέσα από:

- Τη βελτίωση της γνώσης και της διάδοσης του πολιτισμού και της ιστορίας των ευρωπαϊκών λαών.

- Τη διατήρηση και την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ευρωπαϊκής σημασίας.

- Τις μη εμπορικές πολιτιστικές ανταλλαγές.

- Την καλλιτεχνική και λογοτεχνική δημιουργία, συμπεριλαμβανομένου του οπτικοακουστικού τομέα.

3. Η Κοινότητα και τα κράτη-μέλη ευνοούν τη συνεργασία με τις τρίτες

χώρες και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς στον πολιτιστικό τομέα, και ειδικότερα με το Συμβούλιο της Ευρώπης.

4. Η Κοινότητα, όταν αναλαμβάνει δράσεις δυνάμει άλλων διατάξεων της παρούσας Συνθήκης, λαμβάνει υπόψη της τις πολιτιστικές πτυχές, αποβλέποντας ειδικότερα στον σεβασμό και στην προώθηση της πολυμορφίας των πολιτισμών της.

Ευρωπαϊκά προγράμματα για τον πολιτισμό

Πρόγραμμα Πολιτισμός. Καλύπτει όλες τις μη οπτικοακουστικές πολιτιστικές δραστηριότητες με στόχο την προώθηση της ευαισθητοποίησης και της διατήρησης πολιτιστικών στοιχείων που έχουν σημασία για την Ευρώπη, τη διακρατική κινητικότητα των εργαζομένων στον τομέα του πολιτισμού, την ενθάρρυνση της διακρατικής κυκλοφορίας των καλλιτεχνικών και πολιτιστικών έργων και προϊόντων και του διαπολιτισμικού διαλόγου.

Προγράμματα Media. Στόχος τους είναι η παροχή κατάρτισης σε επαγγελματίες, η ανάπτυξη σχεδίων παραγωγής και επιχειρήσεων, η διανομή κινηματογραφικών ταινιών και οπτικοακουστικών προγραμμάτων, η προώθηση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας στο εσωτερικό και παγκοσμίως και η παροχή πρόσβασης στη χρηματοδότηση για μικρού και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (ΜΜΕ) του οπτικοακουστικού τομέα.

Πολιτιστικές πρωτεύουσες. Κάθε χρόνο, μία ή δύο πόλεις επιλέγονται ως πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρώπης, προβάλλοντας την εξαιρετική πολυμορφία του ευρωπαϊκού πολιτισμού, με ταυτόχρονη υπενθύμιση της κοινής πηγής από την οποία πηγάζει μεγάλο μέρος αυτού. Με τη χρηματοδοτική στήριξη από το Πρόγραμμα «Πολιτισμός» χρηματοδοτούνται εκθέσεις και εκδηλώσεις που προβάλλουν την πολιτιστική κληρονομιά της πόλης και της περιφέρειάς της, καθώς και ένα ευρύ φάσμα παραστάσεων, συναυλιών και άλλων θεαμάτων, όπου συναντιούνται συντελεστές και καλλιτέχνες από ολόκληρη την ΕΕ. Η πείρα δείχνει ότι το πρόγραμμα είχε, μακροπρόθεσμα, θετικό αντίκτυπο στην ανάπτυξη του πολιτισμού και του τουρισμού των πόλεων που επιλέγονται.

Το 2009 μοιράστηκαν τον τίτλο της πολιτιστικής πρωτεύουσας της Ευρώπης η αυστριακή πόλη Λιντς και η λιθουανική πρωτεύουσα Βίλνιους. Το Έσεν (Γερμανία), το Πετς (Ουγγαρία) και η Κωνσταντινούπολη (Τουρκία) ήταν

οι τρεις πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρώπης για το 2010. Το 2011 θα είναι η πόλη Τουρκού (Φινλανδία) και η πόλη Ταλίν (Εσθονία).

Επίσης, η Ένωση συμπεριλαμβάνει την πολιτιστική διάσταση σε πολλές από τις άλλες πολιτικές της, όπως στην εκπαίδευση, στην επιστημονική έρευνα, στη στήριξη νέων τεχνολογιών και της κοινωνίας της πληροφορίας, καθώς και στην κοινωνική και περιφερειακή ανάπτυξη.

Ευρωπαϊκά προγράμματα για την εκπαίδευση

Από 1/1/2007 ξεκίνησε το νέο ευρωπαϊκό **Πρόγραμμα Διά Βίου Μάθησης 2007-2013**, που καλύπτει τους τομείς της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης.

Συγκεκριμένοι τομείς:

Το **Πρόγραμμα Comenius** αποσκοπεί στη βελτίωση της ποιότητας της σχολικής εκπαίδευσης και στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής διάστασής της, ιδίως μέσω της ενθάρρυνσης της διακρατικής συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που παρέχουν ή διευκολύνουν την προσχολική και σχολική εκπαίδευση, με την επιχορήγηση σχολικών συμπράξεων, πολυμερών σχεδίων, δικτύων και δράσεων διακρατικής κινητικότητας μαθητών και εκπαιδευτικού προσωπικού και δραστηριοτήτων ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης εκπαιδευτικών.

Το **Πρόγραμμα Erasmus** προσφέρει τη δυνατότητα κινητικότητας και συνεργασίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στους φοιτητές, καθηγητές και λοιπό προσωπικό, σε 31 χώρες της Ευρώπης. Σκοπός του προγράμματος είναι η υποστήριξη της δημιουργίας του ευρωπαϊκού χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και η ενίσχυση της συμβολής της ανώτερης επαγγελματικής κατάρτισης στην προώθηση της καινοτομίας. Οι διάφορες δραστηριότητες κινητικότητας και πολυμερούς συνεργασίας χρηματοδοτούνται από την ΕΕ και από εθνικούς πόρους.

Το **Πρόγραμμα Leonardo da Vinci** καλύπτει τις ανάγκες ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (εκτός του τριτοβάθμιου επιπέδου), με την επιχορήγηση πολυμερών σχεδίων, δικτύων και δράσεων διακρατικής κινητικότητας.

Το **Πρόγραμμα Grundtvig** επιχορηγεί δράσεις για την προώθηση

της ευρωπαϊκής συνεργασίας, της ποιότητας, της καινοτομίας και της ευρωπαϊκής διάστασης σε όλους τους τομείς εκπαίδευσης ενηλίκων. Απευθύνεται σε κάθε ίδρυμα/οργανισμό/φορέα που δραστηριοποιείται στην εκπαίδευση ενηλίκων –ανεξαρτήτως αν ανήκει στην τυπική, μη τυπική ή άτυπη εκπαίδευση–, σε εκπαιδευτικό και λοιπό προσωπικό, εθελοντές και ενήλικες εκπαιδευόμενους φορέων εκπαίδευσης ενηλίκων. Στο Πρόγραμμα συμμετέχουν τα 27 κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και η Ισλανδία, το Λιχτενστάιν, η Νορβηγία και η Τουρκία.

Από το 2008, Εθνική Μονάδα Συντονισμού στη χώρα μας είναι το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) για τα προγράμματα Erasmus, Comenius, Grundtvig και Leonardo da Vinci.

Το Πρόγραμμα Νέα Γενιά σε Δράση 2007-2013 με στόχο την υποστήριξη των μη τυπικών δραστηριοτήτων μάθησης για νέους, ιδιαίτερα στον τομέα της διά βίου μάθησης, της επαγγελματικής κατάρτισης, των μορφών ανεπίσημης και άτυπης μάθησης σε τομείς όπως ο πολιτισμός, ο αθλητισμός και η απασχόληση.

Το πρόγραμμα συμβάλλει:

- Στην ανάπτυξη των πολιτικών της Ένωσης, ιδιαίτερα όσον αφορά την αναγνώριση της πολιτισμικής, πολυπολιτισμικής και γλωσσικής πολυμορφίας της Ευρώπης.
- Στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και στην καταπολέμηση κάθε διάκρισης λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.
- Στη βιώσιμη ανάπτυξη.
- Στην προώθηση της ενεργού συμμετοχής των νέων ως πολιτών γενικότερα και ως Ευρωπαίων πολιτών ειδικότερα.
- Στην ανάπτυξη της αλληλεγγύης και της ανεκτικότητας μεταξύ των νέων, ιδίως με σκοπό να ενισχυθεί η κοινωνική συνοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Στην ενίσχυση της αμοιβαίας κατανόησης μεταξύ των νέων σε διάφορες χώρες.
- Στη βελτίωση της ποιότητας των συστημάτων που υποστηρίζουν τις δραστηριότητες των νέων και στην ανάπτυξη των δυνατοτήτων των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στον τομέα της νεολαίας.
- Στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της νεολαίας.

Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς ή συλλόγους νέων που εδρεύουν νόμιμα σε μία από τις χώρες του Προγράμματος, τοπικούς, περιφερειακούς ή εθνικούς δημόσιους φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της νεολαίας και άτυπες ομάδες νέων. Υπεύθυνος φορέας για την υλοποίηση του προγράμματος στην Ελλάδα είναι η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς.

Τέλος, η Ευρωπαϊκή Ένωση συμβάλλει στη διάσωση των περιφερειακών και μειονοτικών γλωσσών της.

Πηγές

- <http://europa.eu>
- http://europa.eu/intex_el.htm
- http://ec.europa.eu/education/policies/lang/policy/expert_el.html
- www.iky.gr
- www.neagenia.gr
- *Οικοδομώντας την Ευρώπη των λαών. Η Ευρωπαϊκή ένωση και ο πολιτισμός*, Ευρωπαϊκή Ένωση, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο 2002

Τα κράτη-μέλη της ΕΕ

[Κεφάλαια 9, 15]

Τα δύο αυτά κεφάλαια προσφέρονται ιδιαίτερα για την οργάνωση σχεδίων εργασίας με θέματα από τη γεωγραφία, την ιστορία, τον πολιτισμό, γνωστές ευρωπαϊκές φυσιογνωμίες. Οι μαθητές μπορούν να αντλήσουν πληροφορίες από τα εγχειρίδια των μη γλωσσικών μαθημάτων, από το Χρονολόγιο, τους χάρτες και από τα βοηθητικά εξωσχολικά βιβλία που έχουν στη διάθεσή τους.

Χάρτης της ΕΕ

Ο χάρτης περιλαμβάνεται στο *Εγώ, εμείς και η Ευρώπη*, βιβλίο μαθητή, σελ. 4.

Στοιχεία για τα κράτη-μέλη της ΕΕ

Αυστρία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 1995

Πολιτικό σύστημα: Ομοσπονδιακή Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Βιέννη

Έκταση: 83.858 χλμ.²

Πληθυσμός: 8,3 εκατομμύρια

Νόμισμα: ευρώ

Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: γερμανικά

Βέλγιο

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: ιδρυτικό μέλος

Πολιτικό σύστημα: Συνταγματική Μοναρχία

Πρωτεύουσα: Βρυξέλλες

Έκταση: 30.158 χλμ.²

Πληθυσμός: 10,5 εκατομμύρια

Νόμισμα: ευρώ

Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: γαλλικά, ολλανδικά, γερμανικά

Βουλγαρία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 2007

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Σόφια

Έκταση: 111.000 χλμ.²

Πληθυσμός: 7,7 εκατομμύρια

Νόμισμα: λέβα

Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: βουλγαρικά

Γαλλία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: ιδρυτικό μέλος

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Παρίσι

Έκταση: 550.000 χλμ.²

Πληθυσμός: 59,6 εκατομμύρια

Νόμισμα: ευρώ

Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: γαλλικά

Γερμανία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: ιδρυτικό μέλος

Πολιτικό σύστημα: Ομοσπονδιακή Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Βερολίνο
Έκταση: 356.854 χλμ.²
Πληθυσμός: 82,6 εκατομμύρια
Νόμισμα: ευρώ
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: γερμανικά

Δανία
Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 1973
Πολιτικό σύστημα: Συνταγματική Μοναρχία
Πρωτεύουσα: Κοπεγχάγη
Έκταση: 43.094 χλμ.²
Πληθυσμός: 5,4 εκατομμύρια
Νόμισμα: δανέζικη κορόνα
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: δανέζικα

Ελλάδα
Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 1981
Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία
Πρωτεύουσα: Αθήνα
Έκταση: 131.957 χλμ.²
Πληθυσμός: 11 εκατομμύρια
Νόμισμα: ευρώ
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: ελληνικά

Εσθονία
Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 2004
Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία
Πρωτεύουσα: Ταλίν
Έκταση: 45.000 χλμ.²
Πληθυσμός: 1,4 εκατομμύρια
Νόμισμα: ευρώ
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: εσθονικά

Ηνωμένο Βασίλειο
Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 1973
Πολιτικό σύστημα: Συνταγματική Μοναρχία
Πρωτεύουσα: Λονδίνο
Έκταση: 242.500 χλμ.²
Πληθυσμός: 60,4 εκατομμύρια
Νόμισμα: λίρα – στερλίνα
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: αγγλικά

Ιρλανδία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 1973

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Δουβλίνο

Έκταση: 70.000 χλμ.²

Πληθυσμός: 4 εκατομμύρια

Νόμισμα: ευρώ

Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: αγγλικά, ιρλανδικά

Ισπανία

Έτος ένταξης στην ΕΕ: 1986

Πολιτικό σύστημα: Συνταγματική Μοναρχία

Πρωτεύουσα: Μαδρίτη

Έκταση: 504.782 χλμ.²

Πληθυσμός: 40,7 εκατομμύρια

Νόμισμα: ευρώ

Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: ισπανικά

Ιταλία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: ιδρυτικό μέλος

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Ρώμη

Έκταση: 301.263 χλμ.²

Πληθυσμός: 57,3 εκατομμύρια

Νόμισμα: ευρώ

Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: ιταλικά

Κάτω Χώρες (Ολλανδία)

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: ιδρυτικό μέλος

Πολιτικό σύστημα: Συνταγματική Μοναρχία

Πρωτεύουσα: Άμστερνταμ

Έκταση: 41.864 χλμ.²

Πληθυσμός: 16,2 εκατομμύρια

Νόμισμα: ευρώ

Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: ολλανδικά

Κύπρος

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 2004

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Λευκωσία

Έκταση: 9.000 χλμ.²

Πληθυσμός: 0,8 εκατομμύρια
Νόμισμα: ευρώ
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: ελληνικά, αγγλικά

Λετονία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 2004
Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία
Πρωτεύουσα: Ρίγα
Έκταση: 65.000 χλμ.²
Πληθυσμός: 2,3 εκατομμύρια
Νόμισμα: λατς
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: λετονικά

Λιθουανία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 2004
Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία
Πρωτεύουσα: Βίλνιους
Έκταση: 65.000 χλμ.²
Πληθυσμός: 3,5 εκατομμύρια
Νόμισμα: λίτας
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: λιθουανικά

Λουξεμβούργο

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: ιδρυτικό μέλος
Πολιτικό σύστημα: Συνταγματική Μοναρχία
Πρωτεύουσα: Λουξεμβούργο
Έκταση: 2.586 χλμ.²
Πληθυσμός: 0,4 εκατομμύρια
Νόμισμα: ευρώ
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: γαλλικά, γερμανικά

Μάλτα

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 2004
Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία
Πρωτεύουσα: Βαλέτα
Έκταση: 316 χλμ.²
Πληθυσμός: 0,4 εκατομμύρια
Νόμισμα: ευρώ
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: μαλτέζικα, αγγλικά

Ουγγαρία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 2004

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Βουδαπέστη

Έκταση: 93.000 χλμ.²

Πληθυσμός: 10,1 εκατομμύρια

Νόμισμα: φιορίνι

Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: ουγγρικά

Πολωνία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 2004

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Βαρσοβία

Έκταση: 313.000 χλμ.²

Πληθυσμός: 38,2 εκατομμύρια

Νόμισμα: ζλότι

Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: πολωνικά

Πορτογαλία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 1986

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Λισαβόνα

Έκταση: 92.072 χλμ.²

Πληθυσμός: 10,4 εκατομμύρια

Νόμισμα: ευρώ

Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: πορτογαλικά

Ρουμανία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 2007

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Βουκουρέστι

Έκταση: 238.000 χλμ.²

Πληθυσμός: 21,8 εκατομμύρια

Νόμισμα: λέου

Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: ρουμανικά

Σλοβακία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 2004

Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία

Πρωτεύουσα: Μπρατισλάβα

Έκταση: 49.000 χλμ.²

Πληθυσμός: 5,4 εκατομμύρια
Νόμισμα: ευρώ
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: σλοβακικά

Σλοβενία

Έτος ένταξης στην ΕΕ: 2004
Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία
Πρωτεύουσα: Λιουμπλιάνα
Έκταση: 20.000 χλμ.²
Πληθυσμός: 2 εκατομμύρια
Νόμισμα: ευρώ
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: σλοβενικά

Σουηδία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 1995
Πολιτικό σύστημα: Συνταγματική Μοναρχία
Πρωτεύουσα: Στοκχόλμη
Έκταση: 450.000 χλμ.²
Πληθυσμός: 8,9 εκατομμύρια
Νόμισμα: σουηδική κορόνα
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: σουηδικά

Τσεχική Δημοκρατία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 2004
Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία
Πρωτεύουσα: Πράγα
Έκταση: 79.000 χλμ.²
Πληθυσμός: 10,3 εκατομμύρια
Νόμισμα: τσεχική κορόνα
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: τσεχικά

Φινλανδία

Έτος προσχώρησης στην ΕΕ: 1995
Πολιτικό σύστημα: Δημοκρατία
Πρωτεύουσα: Ελσίνκι
Έκταση: 338.000 χλμ.²
Πληθυσμός: 5,2 εκατομμύρια
Νόμισμα: ευρώ
Επίσημη γλώσσα της ΕΕ: φινλανδικά, σουηδικά

Πηγές

- <http://europa.eu>
- http://europa.eu/intex_el.htm
- http://europa.eu/abc/european_countries/intex_el.htm

Συνθήκες της ΕΕ

[Κεφάλαια 13, 14]

Συνθήκη είναι η επίσημη συμφωνία μεταξύ κρατών που αφορά σημαντικά διμερή ή διεθνή ζητήματα και που συχνά φέρει το όνομα της πόλης όπου έγινε η σύναψη της συμφωνίας αυτής.

Παραδείγματα

- Συνθήκη του Βουκουρεστίου / Συνθήκη της Λοζάνης.
- Συνθήκη Ειρήνης.
- Συνθήκη για τη μη διάδοση των πυρηνικών όπλων.

Συνθήκες της ΕΕ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργήθηκε σταδιακά και βασίζεται στο κράτος δικαίου. Αυτό σημαίνει ότι όλες οι πράξεις της βασίζονται σε συνθήκες που θεσπίζονται δημοκρατικά ύστερα από πρωτοβουλία και συμφωνία όλων των κρατών-μελών. Η σύσταση της πρώτης «Κοινότητας», της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ), σηματοδότησε την εκκίνηση μιας πορείας μεγαλύτερης των πενήντα ετών για την κατάρτιση των ευρωπαϊκών συνθηκών. Από το 1951 (Συνθήκη ΕΚΑΧ) έως το 2001 (Συνθήκη της Νίκαιας) υπογράφηκαν όχι λιγότερες από δεκαέξι Συνθήκες.

Οι αρχικές Συνθήκες αφορούσαν βασικούς τομείς της οικονομίας των κρατών-μελών. Ωστόσο, σταδιακή ανάληψη νέων αρμοδιοτήτων από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα, στις οποίες περιλαμβάνονται οι κοινωνικές, περιβαλλοντικές και περιφερειακές πολιτικές, δημιούργησαν την ανάγκη τροποποιήσεων των Συνθηκών. Οι συντάκτες των διαδοχικών αυτών Συνθηκών δεν αρκέστηκαν στην τροποποίηση του αρχικού κειμένου αλλά

συνέταξαν άλλα κείμενα που ήρθαν να τις συμπληρώσουν, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται πάντα στις κοινωνικές εξελίξεις. Οι τροποποιήσεις αυτές γίνονται πάντα μέσω ειδικής διάσκεψης των εθνικών κυβερνήσεων της ΕΕ, της Διακυβερνητικής Διάσκεψης ή ΔΔ.

Επί τη βάση των συνθηκών, τα θεσμικά όργανα της ΕΕ μπορούν να εκδίδουν νομοθετικές πράξεις, οι οποίες εφαρμόζονται στη συνέχεια από τα κράτη-μέλη.

Όλες οι Συνθήκες έχουν τροποποιηθεί επανειλημμένα, ιδίως κατά την προσχώρηση των νέων κρατών-μελών, το 1973 (Δανία, Ιρλανδία και Ηνωμένο Βασίλειο), το 1981 (Ελλάδα), το 1986 (Ισπανία και Πορτογαλία), το 1995 (Αυστρία, Φινλανδία και Σουηδία), το 2004 (Τσεχική Δημοκρατία, Κύπρος, Εσθονία, Ουγγαρία, Λετονία, Λιθουανία, Μάλτα, Πολωνία, Σλοβακία και Σλοβενία) και το 2007 (Βουλγαρία και Ρουμανία).

Συνθήκη της Νίκαιας

Κύριος σκοπός της ήταν η μεταρρύθμιση των θεσμικών οργάνων έτσι ώστε η Ένωση να μπορεί να λειτουργεί αποτελεσματικά μετά τη διεύρυνσή της στα δέκα νέα κράτη-μέλη. Τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2003.

Συνθήκη του Άμστερνταμ

Τροποποίησε τις Συνθήκες ΕΕ και ΕΚ και άλλαξε την αρίθμησή τους. Τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 1999.

Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Συνθήκη του Μάαστριχτ

Με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ απλουστεύτηκε η ονομασία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας σε «Ευρωπαϊκή Κοινότητα», εισήχθησαν νέες μορφές συνεργασίας μεταξύ των κυβερνήσεων των κρατών-μελών, π.χ. στον τομέα της άμυνας και στον τομέα της «δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων». Προσθέτοντας αυτή τη διακυβερνητική συνεργασία στο ήδη υφιστάμενο «κοινοτικό» σύστημα, η Συνθήκη του Μάαστριχτ δημιούργησε μια νέα δομή με τρεις «πυλώνες», των οποίων η έννοια είναι και πολιτική και οικονομική. Αυτή είναι η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 1993.

Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη

Εξασφάλισε τις προσαρμογές που απαιτούνταν για την επίτευξη της εσωτερικής αγοράς. Τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1987.

Ενοποιημένη Συνθήκη

Εξασφάλισε τη θέσπιση της ενιαίας Επιτροπής και του ενιαίου Συμβουλίου για τις τρεις, εκείνη την εποχή, ευρωπαϊκές Κοινότητες. Τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιουλίου 1967.

Συνθήκη της Ρώμης

Ιδρυτική Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ). Ταυτοχρόνως υπογράφηκε η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ). Τέθηκαν σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 1958.

Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα

Η Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ) υπογράφηκε στις 18 Απριλίου 1951 στο Παρίσι, τέθηκε σε ισχύ την 23η Ιουλίου 1952 και καταργήθηκε στις 23 Ιουλίου 2002.

Η **Συνθήκη του Συντάγματος της Ευρώπης**, που υπογράφηκε τον Οκτώβριο 2004, καταργεί και αντικαθιστά με ένα ενιαίο κείμενο όλες τις ισχύουσες Συνθήκες, με εξαίρεση τη Συνθήκη Ευρατόμ. Το κείμενο αυτό θα παγίωνε πενήντα έτη ευρωπαϊκών Συνθηκών και θα άρχιζε να ισχύει μόνο μετά την κύρωσή του από τα 27 κράτη-μέλη.

Ωστόσο, μετά την απόρριψή του από τη Γαλλία και τις Κάτω Χώρες το 2005 και τη διετή περίοδο προβληματισμού που ακολούθησε, στις 23 Ιουνίου 2007 οι ηγέτες της ΕΕ συμφώνησαν σε μια εντολή για τη σύγκληση νέας Διακυβερνητικής Διάσκεψης, η οποία θα είχε ως έργο τη σύνταξη μιας νέας Συνθήκης για τη θεσμική μεταρρύθμιση έως το τέλος του 2007.

Συνθήκη της Λισαβόνας

Στις 13 Δεκεμβρίου 2007 οι ηγέτες της ΕΕ υπέγραψαν τη Συνθήκη

της Λισαβόνας, τερματίζοντας με τον τρόπο αυτό τις πολυετείς διαπραγματεύσεις σχετικά με θεσμικά ζητήματα.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας τροποποιεί τις δύο βασικές συνθήκες της ΕΕ: τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Η τελευταία αυτή θα μετονομαστεί σε Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, στην εν λόγω Συνθήκη επισυνάπτεται μια σειρά πρωτοκόλλων και δηλώσεων.

Η Συνθήκη της Λισαβόνας αποτελεί καρπό των διαπραγματεύσεων που έγιναν ανάμεσα στις χώρες-μέλη στο πλαίσιο της Διακυβερνητικής Διάσκεψης με τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Προτού τεθεί σε ισχύ, η Συνθήκη θα πρέπει να κυρωθεί και από τις 27 χώρες-μέλη. Οι τελευταίες θα επιλέξουν τον τρόπο κύρωσής της με βάση τους συνταγματικούς τους κανόνες.

Στόχος είναι η έναρξη ισχύος της Συνθήκης από την 1η Ιανουαρίου 2009, δηλαδή μερικούς μήνες πριν από τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Πηγές

- <http://europa.eu>

- http://europa.eu/intex_el.htm

- http://europa.eu/abc/treaties/intex_el.htm

- *Πώς λειτουργεί η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ο οδηγός σας στα θεσμικά όργανα της ΕΕ, Ευρωπαϊκή Ένωση, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Λουξεμβούργο 2006*

Ανθρώπινα δικαιώματα

[Κεφάλαια 17-22]

«Ναι στην πολυμορφία. Όχι στις διακρίσεις».

«Η Ένωση βασίζεται στις αρχές της ελευθερίας, της δημοκρατίας, του σεβασμού των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών ... αρχές οι οποίες είναι κοινές στα κράτη-μέλη», Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, άρθρο 6, παρ. 1.

Μία από τις επείγουσες αποστολές της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, από την ίδρυσή της, ήταν να συμφιλιώσει μια ήπειρο διχασμένη από εθνικιστικές και εθνοτικές διαμάχες. Επί σειρά ετών στο επίκεντρο βρισκόταν η πρόληψη των διακρίσεων λόγω υπηκοότητας και φύλου.

Από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ (1997) και μετά, το άρθρο 13 επιτρέπει στην ΕΕ να δρα ενάντια στις διακρίσεις λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού και, παράλληλα, έχει θέσει σε εφαρμογή αρκετά διασυννοριακά προγράμματα για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών.

Επίσης, η ΕΕ συνέχισε τις προσπάθειες για την καταπολέμηση του ρατσισμού, του αντισημιτισμού, της ξενοφοβίας και κάθε παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε όλες τις πολιτικές της, ιδίως στον τομέα της απασχόλησης, των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων, της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της νεότητας. Με το άρθρο 29 η ΕΕ παρέχει νομική βάση για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας στον τομέα της αστυνομικής και της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις.

Εκτός από τις παραπάνω δράσεις, ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που εγκρίθηκε στη Νίκαια στις 7 Δεκεμβρίου 2000, αντιπροσωπεύει τη σύνθεση των κοινών αξιών των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά επί του παρόντος δεν έχει αποκτήσει δεσμευτικό χαρακτήρα.

Ο «Χάρτης» καθορίζει, μέσω των 54 άρθρων του, που συγκεντρώνονται σε επτά κεφάλαια, τα θεμελιώδη δικαιώματα όσον αφορά την αξιοπρέπεια, την ελευθερία, την ισότητα, την αλληλεγγύη, την ιδιότητα του πολίτη και τη δικαιοσύνη.

Συνεπώς, οι διακρίσεις δεν είναι απλώς μη ορθές ηθικά, είναι επίσης και παράνομες. Οι Ευρωπαϊκές Οδηγίες υποχρεώνουν όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διαμορφώσουν νέους νόμους ή να αναθεωρήσουν την υπάρχουσα νομοθεσία έτσι ώστε όλοι οι Ευρωπαίοι να προστατεύονται με τον ίδιο τρόπο από άδικη μεταχείριση.

Θεωρείται παράνομο να αποκλείεται κάποιος από εργασία ή εκπαίδευση βάσει οποιουδήποτε από τους παραπάνω έξι λόγους. Οινόμοι προστατεύουν, επίσης, από την παρενόχληση και τη θυματοποίηση/διωγμό στους τομείς αυτούς. Οι κανόνες σχετικά με τις φυλετικές διακρίσεις και τις διακρίσεις λόγω φύλου καλύπτουν, επιπλέον, την πρόσβαση στην περίθαλψη, στην παιδεία, στα αγαθά, στις υπηρεσίες και στη στέγη.

Οι διακρίσεις μπορεί να είναι έμμεσες ή άμεσες. Μια αγγελία για δουλειά που αποκλείει άτομα με αναπηρία είναι παράδειγμα άμεσης διάκρισης. Η υποβολή σε εξέταση γλωσσικών γνώσεων υποψηφίων για μια εργασία χωρίς κάτι τέτοιο να είναι αναγκαίο για τη συγκεκριμένη εργασία αποτελεί παράδειγμα έμμεσης διάκρισης. Και τα δύο απαγορεύονται.

Εάν τα δικαιώματα ενός Ευρωπαίου πολίτη έχουν καταπατηθεί, δικαιούται να το καταγγείλει. Οι χώρες της ΕΕ έχουν δικαστικές και διοικητικές διαδικασίες που διασφαλίζουν ότι κάθε καταγγελία ερευνάται, και επιβάλλονται πρόστιμα σε όσους έχουν κάνει διακρίσεις.

Ωστόσο, η Ευρωπαϊκή Ένωση θεωρεί τα ανθρώπινα δικαιώματα οικουμενικά και άρρητα, και για τον λόγο αυτό προβαίνει στην προβολή και την προάσπισή τους εντός του χώρου της αλλά και στις σχέσεις της με τρίτες χώρες. Από το 1992, όλες οι εμπορικές συμφωνίες ή οι συμφωνίες συνεργασίας με τρίτες χώρες περιέχουν ρήτρα που ορίζει ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν ουσιαστικό στοιχείο στις σχέσεις μεταξύ των μερών που τις υπογράφουν. Ο αριθμός αυτών των συμφωνιών ανέρχεται σήμερα σε πάνω από 120.

Επιπλέον, η ΕΕ λαμβάνει μέτρα για τα ανθρώπινα δικαιώματα στον χώρο του ασύλου και της μετανάστευσης, ενώ ενεργεί για την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και άλλων μορφών διάκρισης σε βάρος μειονοτήτων, καθώς και για την παροχή προσωρινής προστασίας στην περίπτωση μαζικής ροής εκτοπισθέντων, όπως συνέβη κατά τη διάρκεια των συγκρούσεων στα Βαλκάνια τη δεκαετία του '90. Τα μέτρα αυτά, που άρχισαν να ισχύουν μετά τον πόλεμο του 1999 στο Κοσσυφοπέδιο, παρέχουν προστασία σε εκτοπισθέντες για διάστημα μέχρι 3 έτη, με άδειες παραμονής και εργασίας, στέγη, πρόσβαση στις κοινωνικές και ιατρικές υπηρεσίες, καθώς και εκπαίδευση για τα παιδιά τους. Μεταξύ άλλων, οι εκτοπισθέντες έχουν δικαίωμα να υποβάλουν τυπικά αίτηση για άσυλο.

Όσον αφορά τα δικαιώματα των παιδιών, όλα τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν υπογράψει τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού των Ηνωμένων Εθνών (1989), η οποία θεωρεί ως ανθρώπινα δικαιώματα: το δικαίωμα επιβίωσης (για παράδειγμα, πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη), ανάπτυξης (εκπαίδευση), προστασίας (από τη χρήση βίας ή εκμετάλλευση παντός είδους) και έκφρασης.

Σημειώνεται ότι στην Ελλάδα, εκτός από τους νόμους και τις υπηρεσίες του κράτους, έχει δημιουργηθεί ξεχωριστό τμήμα στην Ανεξάρτητη Αρχή «Συνήγορος του Πολίτη», ο «Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού», που έχει αναλάβει τον ρόλο του Συνηγόρου του Παιδιού στην Ελλάδα. Λειτουργεί από τον Ιούλιο του 2003 και αποστολή του είναι να υπερασπίζεται τα δικαιώματα των ανηλίκων, δηλαδή όλων των αγοριών και κοριτσιών έως 18 χρόνων. Ερευνά συγκεκριμένες παραβιάσεις δικαιωμάτων των παιδιών από φορείς ή άτομα και προτείνει τρόπους προστασίας τους, προσπαθεί να γνωστοποιήσει τα δικαιώματα των παιδιών σε όλους, και πρώτα απ' όλα στα ίδια τα παιδιά, φροντίζει ώστε τα παιδιά να συμμετέχουν και να ακούγεται η φωνή τους στα θέματα που τα αφορούν. Επίσης, παρακολουθεί την εφαρμογή των νόμων για τα παιδιά και κάνει προτάσεις προς την πολιτεία για να λάβει μέτρα προς το συμφέρον τους, συναντά τα παιδιά στους χώρους όπου ζουν, εκπαιδεύονται και περνούν την καθημερινότητά τους, συζητά τα προβλήματα που τα απασχολούν και ακούει τις απόψεις και τις προτάσεις τους.

Πηγές

- <http://europa.eu>
- http://europa.eu/intex_el.htm
- http://europa.eu/pol/rights/intex_el.htm
- www.europarl.eu.int
- www.synigoros.gr
- *Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο*, Γενική Διεύθυνση Πληροφόρησης και Δημοσίων Σχέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Νοέμβριος 2004
- *Οδηγός του πολίτη για την προάσπιση των δικαιωμάτων*, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Αντιπροσωπεία στην Ελλάδα, Αθήνα 2004

